

РОЗДІЛ 4

КЛАСИЧНІ МОВИ. ОКРЕМІ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКІ МОВИ

УДК 811.124'373:17.023.34]81'42

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.2.21>

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПРАЦЯ В ПАРЕМІЙНІЙ СПАДЩИНІ ДАВНІХ РИМЛЯН

LINGUISTIC-CULTURAL REPRESENTATION OF THE CONCEPT OF *WORK* IN THE PAREMIC HERITAGE OF THE ANCIENT ROMANS

Петришин М.Й.,

orcid.org/0000-0003-4060-7440

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри загального та германського мовознавства

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

У статті представлено виклад основних результатів дослідження концепту *праця* в римській лінгвокультурі. Актуальність розвідки обумовлена необхідністю поглибленого вивчення питання особливостей реалізації аналізованого концепту та його зв'язків з іншими концептами в колективній свідомості давніх римлян, визначення чинників, що зумовлюють національну специфіку оцінки праці в римській лінгвокультурі.

Матеріалом дослідження слугувала вибірка латинських паремій (120 одиниць) з лексикографічних джерел, які характеризують ставлення давньоримського суспільства до праці. Засобами вираження концепту *праця* слугують латинські субстантиви (*labor, opera, industria*), дієслова (*laborare, agere, facere*), а також низка імпліцитних засобів, які опосередковано передають уявлення римлян про трудову діяльність.

Аналіз особливостей загальнолюдської універсалії *праця* на матеріалі паремійної спадщини дозволив простежити специфіку ставлення давніх людей до праці, виявити ключові коди римської лінгвокультури, систему цінностей і традицій античного суспільства. Встановлено, що концепт *праця* містить такі обов'язкові компоненти, як діяльність, суб'єкт праці, результат. Обґрунтовано, що *праця* – це багатовимірне поняття, репрезентоване у свідомості римського народу низкою концептуальних ознак. Праця для римлян була джерелом добробуту і достатку, гармонії і здоров'я; засобом задоволення матеріальних і духовних потреб, забезпечення комфортного життя у старості; панацеєю від страждань і нещасть, способом удосконалення власних вмінь і навичок. Ключовими ознаками концепту *праця* в римській лінгвокультурі є: результат, винагорода, успіх, визнання, слава, самореалізація, наполегливість, працьовитість, систематичність, ретельність, точність, насолода. Аналізований концепт корелює в латинській мові також з концептами *час, вік, неробство*. Паремійна спадщина римлян вербалізує здебільшого позитивну оцінку праці. Латинські прислів'я і приказки віддзеркалюють багатий життєвий і духовний досвід римлян, їх уявлення про важливість і роль праці в житті кожної людини.

Ключові слова: латинська мова, прислів'я, приказки, праця, національно-культурна специфіка.

The article presents a summary of the main results of the study of the concept of *work* in Roman linguistic culture. The relevance of the investigation is due to the need for an in-depth study of the issue of the implementation of the analyzed concept and its connections with other concepts in the collective consciousness of the ancient Romans, the determination of factors that define the national specificity of the assessment of work in Roman linguistic culture.

The material for the study was a selection of Latin paremii (120 units) from lexicographical sources that characterize the attitude of ancient Roman society to work. The means of expressing the concept of *work* are Latin substantives (*labor, opera, industria*), verbs (*laborare, agere, facere*), as well as a number of implicit means that indirectly convey the ideas of the Romans about work.

The analysis of the features of the universal human work on the material of the paremic heritage allowed us to trace the specifics of the attitude of the ancient people to work, to identify the key codes of the Roman linguistic culture, the system of values and traditions of ancient society. It was established that the concept of work contains such obligatory components as activity, subject of work, result. It is substantiated that work is a multidimensional concept, represented in the minds of the Roman people by a number of conceptual features. Work for the Romans was a source of well-being and prosperity, harmony and health; a means of satisfying material and spiritual needs, ensuring a comfortable life in old age; a panacea for suffering and misfortune; a way to improve one's own skills and abilities. The key features of the concept of work in Roman linguistic culture are: result, reward, success, recognition, fame, self-realization, perseverance, hard work, systematicity, thoroughness, accuracy, pleasure. The analyzed concept correlates in the linguistic consciousness of the Romans with the concepts of time, age, idleness. The paremic heritage of the Romans verbalizes a mostly positive assessment of work. Latin proverbs and sayings reflect the rich life and spiritual experience of the Romans, their understanding of the importance and role of work in the life of every person.

Key words: Latin language, proverbs, sayings, work, national and cultural specificity.

Постановка проблеми. Сучасний стан лінгвістичних досліджень характеризується тенденцією до вивчення специфіки етносвідомості шляхом аналізу ключових концептів. У системі домінантних понять будь-якого народу важливе місце посідає універсальний концепт *праця* як один з головних компонентів народної мудрості. Праця є важливою складовою частиною життєдіяльності людини, природною потребою, способом задоволення матеріальних і духовних запитів як окремого індивіда, так і суспільства. Вивчення універсальних концептів крізь призму паремійної спадщини народу дозволяє пізнати спосіб його життя, менталітет, історію і традиції соціуму, об'єднаного спільною культурою.

Аналіз досліджень. Питання відображення концепту *праця* в мовній свідомості того чи того народу неодноразово було предметом наукових зацікавлень сучасних лінгвістів. Упродовж останніх років дослідники розглядали лінгвокогнітивні особливості концепту *праця* на матеріалі слов'янських, германських, романських, тюркських мов. Ґрунтовний аналіз оцінної репрезентації аналізованого концепту у фразеологічних та паремійних одиницях української мови подано в статті М. Бобро. Дослідниця описала константи національного лексичного і фразеологічного образотворення, що відображають погляди на місце і роль праці в житті людини, визначила екстралінгвістичні чинники, що зумовлюють національну специфіку оцінки праці в українській лінгвокультурі [1]. Результати вивчення особливостей об'єктивації лінгвокультурного концепту *праця*, його когнітивних пластів і ціннісного спектра на матеріалі фразем української мови представлено в розвідці Л. Щербачук [10]. У полі наукових зацікавлень У. Михайлишин перебуває специфіка соціокультурного концепту “Arbeit” на матеріалі німецьких прислів'їв і приказок [7]. Наукові пошуки Н. Сіленко пов'язані з вивченням національно-культурного концепту *праця* крізь призму турецьких фразем [8]. У монографії І. Мірошниченко ґрунтовно представлено аналіз ієрархічної структури фразосемантичного поля “працьовитість / неробство” на матеріалі польської мови [6]. Окремі розвідки присвячено контрастивному аналізу концепту *праця*, що дозволяє виявити особливості його лінгвокультурної конотації, універсальні та відмінні стереотипи, зумовлені національно-культурним світоглядом представників різних етносів. Так, наприклад, З. Коцюба на матеріалі прислів'їв і приказок досліджувала особливості репрезентації концепту *праця* у побутовій свідомості слов'ян, гер-

манців і романців [4], а розвідка О. Грушак присвячена порівняльному аналізу концепту “пряця/labor” на матеріалі паремій української і латинської мов [2]. Однак питання особливостей реалізації концепту *праця* та його зв'язків з іншими концептами в колективній свідомості давніх римлян, визначення чинників, що зумовлюють національну специфіку оцінки праці в римській лінгвокультурі потребує поглибленого вивчення.

Метою нашої розвідки є виявлення лінгвокультурних особливостей концепту *праця* в мовній картині світу давніх римлян.

Досягненню поставленої мети сприяє розв'язання наступних завдань: узагальнення теоретичних засад дослідження феномену праці в сучасній лінгвістиці; укладання реєстру латинських паремій, які віддзеркалюють уявлення давніх римлян про трудову діяльність; виявлення універсальних та індивідуальних стереотипів концепту *праця* в римській лінгвокультурі.

Об'єкт дослідження становлять латинські прислів'я і приказки, які експліцитно або імпліцитно репрезентують уявлення римлян про трудову діяльність, її роль в житті античної людини, **предмет** – засоби вираження і лінгвокультурні особливості концепту *праця* в римській етносвідомості.

Джерельною базою розвідки слугувала вибірка латинських паремій (120 одиниць), які безпосередньо або опосередковано відображають і характеризують ставлення римлян до праці [3; 5; 9; 11].

Виклад матеріалу. У дослідженні концепт трактуємо як ключову одиницю культури, її концентрат, елемент образної моделі світу, що відображає національно-культурну ментальність. Лінгвокультурний підхід до вивчення концептів дозволяє виявити систему цінностей, притаманних суспільству.

З давніх-давен праця посідала важливе місце в житті людини, оскільки була джерелом задоволення матеріальних і духовних потреб, засобом удосконалення вмінь і майстерності, причиною пізнання нового, каталізатором позитивних змін у суспільстві. Аналізований концепт належить до універсальних концептів у лінгвокультурі будь-якого народу. Вивчення особливостей загальнолюдської універсальності *праця* на матеріалі паремійної спадщини дозволяє реконструювати семантичний зміст і особливості менталітету народу, простежити загальне та індивідуальне бачення і розуміння одного з найважливіших компонентів життя людини, специфіку ставлення римлян до праці, оскільки прислів'я і приказки у влучній і короткій формі віддзеркалюють багатий історичний досвід римлян, їх уявлення про трудову

діяльність, систему цінностей, традиції, побут, культуру. Засобами вербалізації концепту *праця* в латинських пареміях слугують іменники *labor, opera, industria, diligentia*, дієслова *laborare, agere, facere*, а також низка імпліцитних засобів.

Праця – це багатогранний і складний процес, вид людської діяльності, що має на меті досягнення суспільно значущого результату. Усі надбання і блага суспільства є результатом людської праці. Праця – це діяльність людини, спрямована на створення матеріальних і духовних благ, покликаних задовольняти потреби та інтереси як окремої людини, так і суспільства, рушійна сила прогресу. Латинські паремії утворюють думку про те, що праця є основою життя людини, а працьовитість – однією з головних чеснот: *Labor prima virtus; Conari manibus pedibus*. На думку римлян, трудова діяльність була джерелом процвітання не тільки окремої особистості, а й усього суспільства, адже матеріальна і духовна культура античного світу створена завдяки наполегливій праці усіх членів соціуму: *Labore virtute civitas floret; Sudandum est pro communibus commodis*, а життя без праці не личило людині: *Non laborare hominem non decet, Homini deligenti semper aliquid superest*. У праці римляни вбачали благо, а не тягар: *Labor non onus, sed beneficium*. Робота давала римлянам надію на краще життя: *In constanti labore spes*. Окрім того, давні римляни почесною вважали працю на землі, оскільки більшість з них займалася землеробством: *Agro bene culto nihil specie ornatius*. Слід зазначити, що низка паремій репрезентує зв'язок концепту *праця* з божим благословенням. У свідомості римлян гармонійно поєднувалися і доповнювали одна одну праця і молитва: *Ora et labora; Qui laborat, orat; Bene orasse est bene studuisse*. Свій труд давні люди присвячували богам, щоб вони примножували їхні сили і здобутки: *Qui orat et laborat, cor levat ad Deum cum manibus; Laboribus vendunt nobis omnia bona divi; Industriam adiuvat Deum; Quisquis laborat, huic manum paebet Deus; Adesse gaudet, sed laboranti Deus; Laborantes Deus adiuvat; Ad auxilium Dei tuo etiam opus est labore; Dabit Deus omnia bona; Deus adest sine mora*. У колективній свідомості римлян праця вважалася основним способом задоволення матеріальних і багатьох духовних потреб як окремої людини, так і людства в цілому, запорукою добробуту і гідного життя: *Nil sine magno vita labore dedit mortalibus; Labor ferendus est cibum petentibus; Re labor est dulcis, quia non pluit usus hiulcis; Quoniam si quis non vult operari, nec manducet; Qui non laborat, non manducet*. Трудова

діяльність людини завжди була спрямована на результат, передбачала створення певного матеріального або духовного продукту, що слугував задоволенню її потреб. Римляни вважали, що лише той, досягає результату і слави, хто працює: *Labor nunquam caret suo fructu; Laboribus veniunt nobis omnia bona; Finis coronat opus; Hunc laborem sumas, laudem qui tibi ac fructum ferat*. Таким чином, праця ніколи не була безплідною, її результат залежав від затрачених зусиль, здібностей і характеру людини, усвідомлення нею своєї ролі в процесі роботи: *Sine labore non erit panis in ore; Non volat in buccas tuas assa columba; Exitus acta probat; Labor recedet, bene factum non abscedet; Ut sementem feceris, ita metes*. Лише працею і знаннями давні люди підкорювали світ: *Arte et humanitate, labore et scientia*. Праця вважалася джерелом успіху, засобом досягнення мети. Без наполегливої праці людина, як стверджують латинські прислів'я, нічого не може досягнути в житті: *Labore constat quidquid amabile est; Absque labore gravi non venit nulla seges; Industriae nil impossibile; Absque labore gravi nequeunt consueta repelli*. Трудова діяльність була одним з найкращих способів подолання бідності, оскільки давала можливість давнім римлянам забезпечувати себе і родину, сприяла вдосконаленню навичок, слугувала запорукою стабільності та відкривала можливості для розвитку: *Labor paupertatem vincit; Absque labore nihil; Absque labore gravi non possunt magna parari; Faveat magno fortuna labori; Meret qui laborat; Par est fortuna labori*. У мовній свідомості римлян ключовими ознаками концепту *праця* є наполегливість і працьовитість, які в античному суспільстві вважалися засобом досягнення успіху і життєвої мети. Лише терпінням і наполегливістю митець шліфував талант, робітник створював матеріальні блага, людина досягала успіху та отримувала віру у власні сили: *Labor et patientia omnia vincunt; Labor improbus omnia vincit; Industriae nil impossibile; Labor omnia superat; Labor vel ignem ex lapide decutit; Ignis de lapide surgit mediante labore; Opera et studio*. Окремі латинські паремії наголошують на важливості систематичності трудового процесу, його ролі для отримання позитивного результату. Лише регулярні зусилля, дисципліна і наполегливість дозволяли митцю або селянину, моряку чи поету вдосконалювати вміння, поступово досягати майстерності: *Nulla dies sine linea; Fit fabricando faber*. Латинські паремії експлікують також думку про те, що праця – це важкий шлях до успіху і визнання: *Nocte et die labora, non datur e terris*

mollis ad astra via; Per aspera ad astra; Per crucem ad lucem; Paulatim summa petuntur. У свідомості римлян праця корелює з концептами *usnīx* і *визнання*, які містять у собі поняття досягнення мети, самореалізації, діяльності, що приносить визнання і задоволення, а також є одним з важливих критеріїв оцінки соціального статусу людини в суспільстві: *Labores pariunt honores; Gloria labores sequitur; Labor gloriae pater; Labor bonae famae pater est; Solet sequi laus, cum viam fecit labor, Labor homini laudi est.* Народна мудрість тісно пов'язувала працю з винагородою, яка була невід'ємною частиною успішної роботи: *Par praemium labori.* Римляни усвідомлювали важливість розумного балансу між затраченими зусиллями та отриманою винагородою. Рівень заробітку мав бути пропорційним рівню відповідальності і компетентності працівника: *Opera pro pecunia; Beneficium datur propter officium; Qualis pagatio, talis laboratio; Operi respondet merces; Factis respondet merces.* У паремійній спадщині римлян простежуємо і витoki ідеї "сродної праці". Окремі латинські прислів'я акцентують увагу на тому, що справжнє моральне задоволення люди отримували не лише від результату праці, а й від самого процесу роботи, а кожна людина повинна займатися справою, яка відповідає її покликанню: *Tractant fabrilis fabri; Quam quis norit artem, in hac se exerceat; Si faber fabrilis, si musicus musica tractat, neuter ab officio suo aliena agit; Cultores agros travtent, fabrilis fabri; Quod medicorum est, promittunt medici, travtent fabrilis fabri.* Латинські афоризми репрезентують думку про те, що праця була одним з важливих засобів самореалізації римлян у суспільстві, допомагала розкрити особистість, виявити здібності людини: *Opus laudat artificem; Ex arte cognoscitur artifex; Opus artificem probat; Res auctorem qualis sit coarguit; Ex opere artifex cognoscitur; Artificem commendat opus.* Виявлено кореляцію аналізованого концепту з концептом *слава*. Робота повинна приносити користь суспільству та бути гідною визнання: *Id facere laus est, quod decet, non quod licet.* Помітили римляни і терапевтичний ефект праці. Трудова діяльність у римському суспільстві вважалася засобом досягнення гармонії і здоров'я, чинила позитивний вплив на тіло і розум. Таким чином, уявлення про концепт *праця* тісно пов'язано з концептом *здоров'я*, оскільки праця зміцнювала організм, робила людину витривалішою. Давні римляни усвідомлювали необхідність формування уявлень про здоровий спосіб життя, що було важливою умовою виховання всебічно розвиненого

римського громадянина, запорукою здорового способу життя і довголіття в античному суспільстві: *Ignavia corpus hebetat, labor firmat; Labore miles proficit, otio consenescit; Exercitus labore proficit, otio consebescit; Ut ferrum, si non utaris, obducitue robigine, sic animi vigor nisi negotiis tractandis exerceas; Adulescentia in labore et patientia exercenda est; Fallit curas labor.* У римській етносвідомості праця нерозривно пов'язана з когнітивними процесами, що відображено в висловах: *Labore distinguitur mens; Labor assiduus hominibus sapientiam dedit.* Концепт *праця* корелює у мовній свідомості римлян з концептами емоційної сфери. Трудова діяльність приносила античній людині втіху, адже завжди було приємно споживати плоди своїх рук: *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es.* У праці римляни вбачали насолоду, джерело морального задоволення, духовну поживу: *Labor est etiam ipsa voluntas; Animos labor nutrit; Suavis laborum est praetorium memoria.* Особливе значення для ментального здоров'я римлян мала завершена праця: *Peracti labores iucundi sunt.* Робота приносила античній людині розраду в нещасті, була одним з основних шляхів попередження негативних емоційних страждань, загартовувала дух: *Labor callum obducit dolori, допомагала забути про турботи: Labor fallit curas.* Концепт *праця* тісно пов'язаний у свідомості римлян з темпоральним концептом *час*, оскільки будь-яка діяльність має сприятливий час для її виконання: *Dum ferrum candet, tundito.* Паремія *Verum – vero inter offam atque herbam verum longum intervallum* свідчить про те, що досягнення результату праці – це не миттєва дія, а тривалий процес. У паремійній спадщині римлян виявлено прислів'я, в яких виражено позитивне ставлення до біологічного типу людей-жайворонків, адже люди, які швидко прокидаються, встигають виконати за день більше справ. Ранковий час, на думку римлян, був найсприятливішим для занять творчістю: *Aurora Mysis amica.* В окремих прислів'ях відображено етапи трудового процесу: *Finis coronat opus.* Латинські паремії репрезентують кореляцію трудової діяльності з концептом *вік*. Плідна і наполеглива праця вважалася найкращим засобом існування для молоді: *Labor iuventuti optimum est obsonium*, запорукою щасливого, комфортного і забезпеченого життя у старості: *Labor senectuti optimum obsonium; Laboriosa iuventutis studia, iucunda sunt senectutis otia; Senibus labor optima fercla; Laborandum in iuventa, quo seni suppetat commodius vivendi facultas; Iuveni parandum, seni*

utendum; Quaerere divitias debet iuvenior aetas, nutriat unde graves cana senecta dies; Aestas non semper fuerit, componite nidos. Низка латинських паремій актуалізує значення ‘точність у роботі’: *Pulchre sedens, melius agens; Deliberandum est saepe, statuendum est semel.* Також римляни вважали, що праця несумісна з поспіхом, а будь-яку роботу потрібно виконувати неквапливо: *Festinato improvida est et caeca; Festina lente; Ipsa se velocitas implicat.* Життєвий досвід римляни спонукав їх до розуміння необхідності відновлення і перезавантаження при виконанні будь-якої роботи, вміння визначати її ритм: *Quod caret altera requie, durable non est; Otium post negotium; Post laborem dulcior quies.* Колективна свідомість римлян засуджувала людей, які багато говорять, а мало роблять: *Facile dictu, difficile factu; saepe minus faciunt homines, qui magna loquuntur; Mare verborum, gutta rerum; Peculium non verbis, sed re augetur; Aliud est facere, aliud est dicere.* Латинські паремії експлікують зв’язок праці з концептом помилка. Тільки той ніколи не помиляється, хто нічого не робить: *Nunquam errat, qui nihil agit.* Простежуємо низку афоризмів, в яких аналізований концепт корелює з концептом *неробство*. Жодна праця, на думку римлян, не вважалася ганебною, лише неробство і ледарство були причиною поганих звичок, сприяли деградації особистості: *Nihil agendo homines male agendo discunt; Vitia otii negotio discutienda sunt; Otia dant vitia; Omnium malorum origo otium; Otia non ditescunt.* Спостереження над емпіричним матеріалом виявило імпліцитну об’єктивацію тропами поняття даремної праці: *Arare litus; Arenae mandare semina; Aquas in mare fundere; Laterem*

lavare; Ligna in silvam ferre; Oleum et opera perdere; Sulcos in pulvere ducere. Зоометафора, яка містить зоонім бджола, вживалася на позначення працюючої людини: *Si sapis, sis apis.*

Висновки. Праця є однією з найважливіших цінностей суспільства, основою його існування і розвитку, природною і невід’ємною умовою людського життя. Ставлення античного народу до роботи було однією з визначальних характеристик етнічної спільноти, що отримало віддзеркалення в паремійній спадщині і слугувало ключем до пізнання особливостей характеру і світогляду давніх римлян. Римське суспільство розглядало працю як джерело достатку і матеріальних благ, духовних потреб людини. Завдяки праці римляни здобували нові знання і навички, розкривали свої здібності, створювали неперевершені шедеври. Праця допомагала античній людині ставити перед собою мету і досягати її, дисциплінувала, була запорукою гідного і щасливого життя. У мовній свідомості давніх римлян праця сакралізувалася і вважалася одним зі способів служіння богам. Більшість латинських паремій характеризує працю як процес з позитивною конотацією, природну умову життя, притаманну лише людині. Ключовими ознаками концепту *праця* в римській лінгвокультурі є: результат, добробут і достаток, засіб задоволення матеріальних і духовних потреб, винагорода, успіх, визнання, слава, самореалізація, наполегливість, працюваність, систематичність, ретельність, точність, насолода. Аналізований концепт корелює також з концептами *час, вік, неробство*.

Перспектива студій полягає в необхідності вивчення бінарної опозиції *праця – неробство* в паремійній картині світу давніх римлян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бобро М. П. Аксиологічна параметризація концепту “робота” та його вербалізації в сучасній українській мові. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2015. Вип. 73. С. 116–119.
2. Грушак О. Концепт «праця» в латинських та українських пареміях. *Молодь і ринок*. 2012. № 12. С. 131–135.
3. Корж Н. Г. Із скарбниці античної мудрості. К.: Вища школа, 1994. 350 с.
4. Коцюба З. Концепт «праця» як засіб реалізації ціннісних концептів у побутовій свідомості (на матеріалі прислів’їв і приказок). *Наукові записки Кіровоградського національного університету. Серія. Філологічні науки*. 2008. Т. 75 (4). С. 70–73.
5. Латинська фразеологія : Словник-довідник / авт.-укл. П. І. Осипов. К : Академвидав, 2009. 344 с.
6. Мирошніченко І. М. Фразосемантичне поле “працюваність / неробство” в польській мові. К. : Наукова думка, 2014. 248 с.
7. Михайлишин У. Оцінні характеристики концепту “Arbeit” у німецьких прислів’ях і приказках. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика*. 2012. Вип. 16. С. 189–192.
8. Сіпенко Н. В. Вербалізація концепту *праця* в турецькій мовній картині світу. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 5. С. 146–150.
9. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів’я та приказки. К. : Вища школа, 1990. 438 с.
10. Щербачук Л. Ф. Концепт *праця* в українській фразеології: етнокультурний аспект. *Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2011. Вип. 25. С. 524–526.
11. Dicionário de Expressões e Frases Latinas. Compilando por Henerik Kocher. URL: https://hkocher.info/minha_pagina/dicionario/0dicionario.htm (дата звернення: 05.02.2025)